

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Inga-Lill Thorn Hammar
Margareta Sjöholm
Kristin Ekblom

Dnr BGN17/2014-66

Sammanfattning av tillsyn i förskola och pedagogisk omsorg 2013

I enlighet med "Plan för kvalitetsuppföljning av förskolor och annan pedagogisk verksamhet" (dnr 52/2013-60), ska de uppföljnings- och utvärderingsinsatser som genomförs för utvärdering av verksamheternas kvalitet redovisas i barn- och grundskolenämnden.

Inledning

Sammanställningen över 2013 års besök i förskola och pedagogisk omsorg är gjord med utgångspunkt från målen i verksamhetsplan 2013, skollagen, kommunallagen, läroplan för förskolan (Lpfö-98), respektive allmänna råd för pedagogisk omsorg.

Från och med 2013 har en ny modell och nya rutiner för tillsyn genomförts. Nu sker två typer av besök i förskolorna: Årliga besök och pedagogisk granskning. Alla förskolor får ett årligt föränmält besök då verksamheten kontrolleras utifrån de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. Pedagogisk granskning görs genom oanmälda besök i förskolorna. Vid dessa besök observeras och bedöms verksamheten utifrån verksamhetsplanens prioriterade områden för förskola som utgår från förskolans läroplan. Besök i pedagogisk omsorg (till exempel familjedaghem) sker årligen och är föränmällda. Alla tillsynsrapporter finns tillgängliga på Täby kommuns hemsida. Utöver de planerade besöken görs tillsynsbesök med anledning av klagomål som framförs och utifrån de brister som framkommer vid tillsynsbesöken.

Årligen lämnar alla förskolor och pedagogisk omsorg in faktauppgifter per 15 oktober, dessa innehåller statistik angående personal och barn. Uppgifter lämnas också om öppettider, städning, tillagning av mat, likabehandlingsplan och om barnsäkerheten i inne- och utemiljön.

Under året har totalt 145 besök genomförts i förskolor och pedagogisk omsorg. 97 årliga besök 29 pedagogiska granskningar och 19 besök föränledda av inkomna klagomål eller som uppföljning av brister vid tillsynsbesöken.

Antal inskrivna barn i genomsnitt per månad

	2013	2012	2011	2010	2009
Fristående fsk	3 846	3 864	3 836	3 827	3 778
Kommunal fsk	107	60	53	50	42
Pedagogisk omsorg	83	111	140	153	179
Totalt inskr. barn	4 036	4 035	4 029	4 030	3 999

Utförarmöten

Under 2013 har tre informationsmöten anordnats för samtliga utförare av förskola och pedagogisk omsorg. Syftet med dessa möten har varit att informera utförarna om viktiga förändringar och nya beslut, bland annat Täbys utvecklingsområden, behovsbedömning av utbildningsplatser inom förskolan 2013-2022 och nya rutiner för tillsyn. Vid ett möte hölls en föreläsning angående informations- och kommunikationsteknik (IKT) i förskolan.

Förskola

Förändringar under året

Vid ingången av 2013 fanns 85 förskolor fördelade på 34 enskilda utförare godkända av barn- och grundskolenämnden och en kommunal förskola. Sammanlagt fanns vid utgången av året 84 förskolor fördelade på 34 enskilda utförare, och två kommunala förskolor.

Förskola	Start	Avslut	Antal platser	Utökn hos bef utf	Kommentar
Flottiljen	1301		100		Ny utförare
Trädgårdsstaden	1302		100		Kommunal
Klövervallen		1309	20-22		Anmält 1212
Röhäll			20	Tidigare 16-17	Bytt lokal 1302
Ymerbacken		1310	16		Konkurs
Alen		1312	30		Överetablering i området

Anmärkning

Förskola	Orsak till anmärkning
Abborren, Lisa & Elin Förskolor	Förskollärare saknas
Alen, Lisa & Elin Förskolor	Förskollärare saknas
Ekorren, TP Förskolor AB	Brister i köhanteringen
Lilla Freja, Stiftelsen Täby Waldorfförskolor	Brister i den pedagogiska verksamheten och säkerheten
Tallen, Enens Förskolor AB	Registerutdrag saknas vid kontroll

Tranan, ULNA AB	Brister i förmåga att skapa stabil personalgrupp.
Vallmon, Täby specialförskolor AB	Oklar ledningsorganisation
Vallmon, Täby specialförskolor AB	Startat verksamhet utan godkännande.

Föreläggande

Förskola	Orsak till föreläggande
Tranan, ULNA AB	Trots upprepade påpekanden har ULNA AB inte kommit till rätta med personalsituationen. Allvarliga brister kvarstod i verksamheten.

Klagomål

Under året har 19 klagomål inkommit, några klagomål innehåller flera kategorier

Kategori	Antal
Omvårdnad	2 st
Säkerhet/Bristande tillsyn	3 st
Pedagogisk verksamhet	4 st
För stora barngrupper	2 st
Ledningen	6 st
Hög personalomsättning	6 st
Bristande rutiner i köhantering	1st

Faktauppgifter per 15 oktober 2013

Vid mätillfället var antalet barn per årsarbetare i snitt 5,9 både i de kommunala förskolorna och i de fristående förskolorna exklusive specialförskolor. Räknas även specialförskolorna in är snittet i de fristående förskolorna 5,7 barn per årsarbetare. (Specialförskola drivs endast av fristående huvudmän.)

Antalet barn per vuxen i förskolan varierar mellan 3,9 och 7,7, exklusive extra resurser för barn i behov av särskilt stöd. Antalet barn per vuxen i specialförskolorna varierar mellan 1,3 och 1,7.

Vid mätdatum för faktauppgifter har 33 förskolor uppgivit att de har egen tillagning av mat och 51 förskolor att de anlitar cateringföretag.

Alla förskolor utom två har svarat att de har en säker miljö. Fem förskolor har svarat att de inte har en säker utemiljö, bristerna är anmälda till hyresvärderna.

Under nästkommande tillsynsbesök kontrolleras att åtgärder vidtagits.

Årliga besök 2013

Årliga besök har genomförts i alla förskolor (100 %). Nedan följer resultatet av dessa besök.

- **Barngruppen har en lämplig sammansättning och storlek**
 En förskola (1,15 %) har ej uppnått kravet, barngruppens storlek är inte anpassad till lokalens yta. Förskolan planerar att sänka barnantalet hösten 2013.
- **Skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomålshantering**
 Fem förskolor (5,8 %) saknade rutiner. Förskolechef ålades att vidta åtgärder för att uppfylla kravet. Åtgärderna har redovisats och godkänts.
- **Förskolans undervisning leds av förskollärare/lärare. Förskollärare finns på varje avdelning**
 Alla förskolor har förskollärare anställda. Vid besöken saknade tjugo förskolor (23,15 %) förskollärare på varje avdelning, enligt Täby kommuns krav i villkor för bidrag. Förskolechefen ålades att vidta åtgärder för att uppfylla kravet. Åtgärdsplaner har inkommit och godkänts.
- **Rutiner för upprätthållande av tystnadsplikt**
 Samtliga förskolor (100 %) har rutiner för detta.
- **Rutiner för kontroll av registerutdrag ur polisens belastningsregister**
 Under året har alla förskolors rutiner granskats, vid sex förskolor har även fördjupad granskning angående hanteringen av registerkontroll genomförts. (Bilaga 1) Vid en av dessa fanns brister i rutinerna, en anmärkning utfärdades. Åtgärder har beskrivits och godkänts.
- **Dokumenterade rutiner för förskolans systematiska kvalitetsarbete.**
 Verksamheten planeras, följs upp, analyseras och utvecklas
 I den reviderade läroplanen för förskolan 2010 infördes ett nytt kapitel med rubriken "Uppföljning, utvärdering och utveckling". Arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet pågår i alla förskolor, det är stor skillnad hur långt man har kommit i detta arbete mellan förskolorna. Sexton (18,5 %) förskolor har inte nått upp till de krav som ställts i läroplanen, bristerna har påpekats i rapporterna. Detta följs upp vid tillsynsbesök 2014.
- **Dokumenterade rutiner för att säkerställa barnens säkerhet.**
 Alla förskolor (100 %) svarar att de har rutiner för att kontrollera både den inre och yttre miljön. Utifrån olika säkerhetsaspekter har barnsäkerheten diskuterats.

Pedagogisk granskning

Pedagogisk granskning har skett vid 29 förskolor. Bedömningen av de prioriterade områdena görs i en skala mellan 1-4.

	25 %	50 %	25 %
Barnets lärande	2,9- 3,2	3,3- 3,5	3,6- 3,9
Barnets inflytande	2,7- 3,2	3,2- 3,5	3,6- 3,9
Dokumentation	2,6- 3,2	3,2- 3,4	3,4- 3,8
Dagsrytm/Miljö		Samtliga värden mellan 3,6- 3,8	

1. Förskolan främjar lek, kreativitet och lärande i samspel mellan vuxna och barn

Flera förskolor har pågående projekt för utveckling av den inre miljön och det pedagogiska arbetet, miljön anpassas till tydliga aktivitetsområden vilket gör att barngruppen fördelar sig på ett bra sätt i lokalerna. Att ge barnen goda förutsättningar för utveckling och lärande är fortfarande ett utvecklingsområde för många förskolor, detta gäller framför allt för de yngre barnen.

Några av de större företagen har även den yttre miljön som utvecklingsprojekt. Alla besökta förskolor förlägger en stor del av verksamheten utomhus. Hur verksamheten bedrivs utomhus är överlag ett utvecklingsområde. Personalen finns nära barnen men att vara den aktiva pedagogen som stimulerar barnens lärande i uteverksamheten är ett utvecklingsområde.

Under rutinsituationerna har vi noterat att barnen generellt inte ges möjligheter till lärande i samma utsträckning som vid tidigare tillsynsbesök. Barnen får inte möjlighet att känna tilltro till sin egen förmåga genom att klara av så mycket som möjligt på egen hand. Förskolorna har dagliga aktiviteter där barnens språkliga utveckling stimuleras på olika sätt, trots detta kan arbetet med att ge barnen möjlighet att utveckla sin kommunikativa förmåga öka.

Matematik har utvecklats till att vara ett naturligt inslag i den dagliga verksamheten. Naturvetenskap och teknik är ett utvecklingsområde, få förskolor erbjuder barnen möjlighet till att göra experiment och urskilja teknik i vardagen.

Alla förskolor arbetar med skapande verksamhet i någon utsträckning. Genom lek, bild, sång, musik, dans och drama utvecklas barnens förmåga att förmedla upplevelser tankar och erfarenheter. Det är stor skillnad på i vilken utsträckning förskolorna stimulerar barnens nyfikenhet. Flera förskolor har erövrat utmärkelsen Grön Flagg som stiftelsen Håll Sverige Rent delar ut. Denna erhålls genom att barnens intresse och förståelse för naturens olika kretslopp stimuleras. Utvecklingen av IKT i arbetet med barnen går långsamt framåt. Flera förskolor har köpt in lärplattor för arbete i barngruppen men vi har endast sett att verktyget används tillsammans med barnen vid ett fåtal tillfällen. Utevistelsen ger barnen på ett naturligt sätt grovmotorisk träning. Rörelsepass av olika slag är vanligt förekommande både ute och inne men kompetensen och medvetenheten hos pedagogerna hur detta ska genomföras på ett professionellt sätt saknas ofta.

Medelvärde för besökta förskolor är 3,4

2. Förskolan erbjuder barnen möjligheter att uttrycka sina tankar och åsikter för att kunna påverka sin situation

De behov och intressen som barnen själva på eget sätt ger uttryck för ligger till grund för utformningen av miljön och planeringen av verksamheten.

Förskolorna har rutiner för att alla barn ska bli sedda i vardagliga situationer, de får på olika sätt möjlighet att komma till tals.

Överlag har vi sett att de besökta förskolorna erbjuder de äldre barnen större möjligheter till inflytande. De yngre barnens möjligheter till inflytande och ansvar kan fortfarande utvecklas.

Ett utvecklingsområde för många förskolor är att ge alla barn möjlighet att ha ett reellt inflytande på arbetssätt och verksamhetens innehåll så att de kan utveckla sin förmåga att förstå och handla efter demokratiska principer. Arbetssätt som gör det möjligt för barnen att vara med och påverka saknas ofta, de bör även få tydligare återkoppling på vad de varit med att ta beslut om.

Medelvärde för besökta förskolor är 3,4

3. Förskolans pedagogiska verksamhet dokumenteras kontinuerligt och systematiskt

Syftet med systematiskt kvalitetsarbete är att få kunskap om hur verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges största möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. Hur förskolornas kvalitet kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följs upp, utvärderas och utvecklas skiljer sig i stor utsträckning mellan förskolorna. Flera huvudmän, i huvudsak större företag, har utvecklat egna material för att pedagogerna ska kunna bedöma om arbetet med barnen sker utifrån de mål och riktlinjer som styr

förskolan. Några mindre företag använder sig av kvalitetssäkringssystem inköpta från fristående företag. Det varierar hur väl arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet är implementerat i arbetslagen.

Medelvärde för besökta förskolor är 3,3

4. Förskolan erbjuder barnen en vistelsetid med väl avvägd dagsrytm och miljö

Förskolorna har en väl fungerande planering av dagen, den erbjuder barnen både inne- och uteaktiviteter. Måltiderna är jämt fördelade över dagen och serveras vid lämpliga tidpunkter utifrån barnens behov. Barnen är i allmänhet ute en längre stund varje dag, det finns rikliga tillfällen för barnen att röra sig fritt. Såväl omvårdnad och omsorg som vila och andra aktiviteter vägs samman på ett balanserat sätt. De vardagliga situationerna som rör mat, vila och hygien är basen i verksamheten, de skulle på ett bättre sätt kunna tas tillvara för barnens lärande.

Medelvärde för besökta förskolor är 3,8

Pedagogisk omsorg

Förändringar under året

Vid ingången av 2013 fanns 16 enskilda utförare av pedagogisk omsorg, 15 i form av familjedaghem och ett flerfamiljssystem, alla godkända av barn- och grundskolenämnden. Vid utgången av året fanns 13 familjedaghem.

Pedagogisk omsorg	Start	Avslut		
LUVE 3-famsyst		1301	4-5	Anmält 1212
Inger Ehn		1306	6-8	Anmält 1212
Karolinen				Gör uppehåll under läsåret 2013-2014

Anmärkning

Ett familjedaghem har tilldelats anmärkning på grund av att skriftlig klagomålshantering inte lämnats in i tid.

Årliga besök 2013

Tillsynsbesök har genomförts i alla familjedaghem (100 %).

Faktauppgifter per 15 oktober 2013

Antalet barn per vuxen i pedagogisk omsorg 2013-10-15 var i snitt 5,3. Antalet barn i familjedaghemmen varierar mellan ett och åtta barn.

Öppettiderna varierar och anpassas efter föräldrarnas behov. Öppningstiden varierar mellan 07.00 och 08.00, stängningstiden mellan 16.00 och 17.30.

Alla familjedaghem utom ett hade en likabehandlingsplan vid besöken. Efter påpekande har detta familjedaghem lämnat in sin plan.

Barngruppens sammansättning och storlek

Alla familjedaghem har uppnått kravet, barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek för att kunna tillgodose det enskilda barnets och gruppens behov. På grund av låg efterfrågan hade inte alla familjedaghem fulla barngrupper vid mättillfället.

Klagomålshantering

Skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål ska finnas. Två familjedaghem saknade skriftlig klagomålshantering och ålades att vidta åtgärder för att uppfylla kravet. Ett familjedaghem har inte svarat i tid och har därför tilldelats en anmärkning. Skriftliga rutiner har nu inkommit och godkänts.

Uppföljning och utvärdering

Endast tre familjedaghem arbetar aktivt med uppföljning och utvärdering som stöd för verksamhetens utveckling. Alla har någon form av planering och utvärdering av sin verksamhet. Detta är ett utvecklingsområde för de flesta familjedaghemmen.

Lokaler

Lokalerna ska vara trygga, säkra och hälsosamma att vistas i samt utformade så att de möjliggör en varierad verksamhet som stimulerar barns lärande och utveckling såväl enskilt som i grupp. Alla familjedaghem har uppnått kravet.

Bilaga 1

Tillsyn av förskolans rutiner kring registerkontroll av personal

Följande förskolor har granskats under 2013:

Datum	Förskola	Lagkrav uppfyllt	Reg. utd. saknas	Reg. utd. för gamla	Reg. utd. för sent	Anmärkn. skriven	Åtgärdat/ Svar från utföraren
2013-03-20	Myran	X					
2013-04-09	Asken	X					
2013-05-21	Barnens Hus	X					
2013-06-13	Hattstugan	X					
2013-08-27	Vikingagården	X					
2013-08-28	Tallen		X			X	2013-09-30

Bilaga 2

Bedömning av de prioriterade områdena per förskola.

Förskola	område				Totalt
	1	2	3	4	
Högåsen	3,4	3,4	3,2	3,8	13,8
Ljusglimten	3	3,2	2,6	3,8	12,6
Myrlejonet	3,7	3,4	3,4	3,7	14,2
Mörtsjön	3,4	3,5	3,4	3,8	14,1
Rosa Tornet	3,3	3,4	3,3	3,8	13,8
Ella park	3,6	3,6	3,4	3,8	14,4
Vallpojken	3,4	3,2	3,2	3,8	13,6
Gribby	3,3	3,2	3,4	3,8	13,7
Kotten	3,2	3,4	3,3	3,8	13,7
Kyrkängen	2,9	2,7	2,6	3,8	12
Lansen	3,5	3,4	3,4	3,8	14,1
Lunden	3,9	3,9	3,7	3,8	15,3
Läsargränd	3,6	3,6	3,5	3,8	14,5
Murgrönan	3,4	3,5	3,4	3,8	14,1
Myran	3,2	3,2	3,4	3,6	13,4
Norrgården	3,3	3,4	3,4	3,7	13,8
Sentio	3,7	3,5	3,2	3,8	14,2
Skogsbacken	3,5	3,2	3,6	3,8	14,1
Tussilago	3,3	3,4	3,3	3,7	13,7
Mellangården	3,7	3,6	3,7	3,6	14,6
Ängsholmen	3,2	3,2	3,2	3,7	13,3
Barnens Värld	3,3	3,3	3	3,8	13,4
Ekorren	3,2	3,6	3,4	3,8	14
Asken	3,3	3,6	3,2	3,6	13,7
Mulledalen	3,4	3,3	3,3	3,8	13,8
Nytorp	3	3,2	3	3,8	13
Små Klockorna	3,6	3,6	3,4	3,8	14,4
Tellus	3,4	3,4	3,3	3,8	13,9
MEDELVÄRDET:	3,38	3,39	3,31	3,76	